

**АКТУАЛЬНІ
ПРОБЛЕМИ
ПРАКТИЧНОЇ
ПСИХОЛОГІЇ**

Збірник наукових праць

Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції

17 травня 2024 р., м. Одеса

**MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
STATE INSTITUTION "SOUTH UKRAINIAN NATIONAL PEDAGOGICAL UNIVERSITY
NAMED AFTER K.D. USHYNsky"**

*(Department of General and Differential Psychology,
Department of Psychiatry, Medical and Special Psychology,
Department of Theory and Methods of Practical Psychology)*

MOLDOVA STATE UNIVERSITY

(Department of Psychology)

UNIVERSITY OF THE NATIONAL EDUCATION COMMISSION, KRAKOW

(Institute of Psychology)

VILNIUS UNIVERSITY

(Institute of Psychology)

JOHNS HOPKINS UNIVERSITY

(Department of Psychology & Brain Sciences)

ODESA NATIONAL ECONOMIC UNIVERSITY

(Department of Language and Psychological and Pedagogical Training)

KHARKIV NATIONAL PEDAGOGICAL

UNIVERSITY NAMED AFTER H. S. SKOVORODA

(Department of Psychology)

CLASSICAL PRIVATE UNIVERSITY

(Department of Practical Psychology)

VASYL' STUS DONETSK NATIONAL UNIVERSITY

(Department of Psychology)

ODESA ASSOCIATION OF PSYCHOLOGISTS

**ACTUAL PROBLEMS
OF PRACTICAL PSYCHOLOGY**

Collection of scientific works

International Scientific and Practical Internet Conference

May 17, 2024

Odessa – 2024

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»**

*(кафедра загальної та диференціальної психології,
кафедра психіатрії, медичної та спеціальної психології,
кафедра теорії та методики практичної психології)*

ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ МОЛДОВИ

(кафедра психології)

УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ КОМІСІЇ НАРОДНОЇ ОСВІТИ В КРАКОВІ

(Інститут психології)

ВІЛЬНЮСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ

(Інститут психології)

УНІВЕРСИТЕТ ДЖОНСА ГОПКІНСА

(кафедра психології та досліджень про мозок)

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

(кафедра мовної та психолого-педагогічної підготовки)

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ

УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ Г. С. СКОВОРОДИ

(кафедра психології)

КЛАСИЧНИЙ ПРИВАТНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

(кафедра практичної психології)

ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТУСА

(кафедра психології)

ОДЕСЬКЕ ТОВАРИСТВО ПСИХОЛОГІВ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРАКТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

Збірник наукових праць

Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції

17 травня 2024 року

Одеса – 2024

**ПСИХОЛОГІЧНА АДАПТАЦІЯ ТА ЗБЕРЕЖЕННЯ ПСИХІЧНОГО
ЗДОРОВ'Я ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ПІД ЧАС ВІЙСЬКОВОГО
КОНФЛІКТУ**

Помилуйко А.Ф.327

**ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОЯВУ ТРИВОЖНОСТІ В
ПІДЛІТКОВОМУ ВІЦІ ТА ЇХ КОРЕКЦІЯ**

Санду О.С., Мельничук І. В.332

**КОРЕКЦІЯ ТРИВОЖНОСТІ У ПІДЛІТКОВОМУ ВІЦІ МЕТОДАМИ АРТ-
ТЕРАПІЇ**

Сизова Л. В., Мітіна С. В.335

**ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ ЕМОЦІЙНО-ОСОБИСТІСНИХ
ОСОБЛИВОСТЕЙ НА МОТИВИ ТАТУЮВАННЯ**

Павлінова О.В, Чебикін О. Я338

ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЛОГІЧНОГО ВИГОРАННЯ

Коршун І.О., Дідух М.Л.340

**ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ
ПСИХОЛОГА КРИЗА ТА СПОСОБИ ЇЇ ПОДОЛАННЯ**

Слівінський О.Ю., Дідух М.Л.343

**СПРИЙНЯТТЯ СЕНСУ КАЗОК ЯК ПІДГРУНТЯ МОРАЛЬНИХ
НАВИЧОК У ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ**

Ткаченко А.А., Сидоріна О.В.347

**ВПЛИВ ТРИВОЖНОСТІ НА МІЖОСОБИСТІСНІ ВІДНОСИНИ
ШКОЛЯРІВ МОЛОДШОГО ПІДЛІТКОВОГО ВІКУ**

Шмаленко Ю.О., Денисенко А.О.349

**ВПЛИВ ОНЛАЙН-ПРОВЕДЕНОЇ ТЕХНІКИ САМОСПРЯМОВАНOSTІ
НА СУБ'ЄКТИВНЕ СПРИЙНЯТТЯ ПСИХОЛОГІЧНОГО
БЛАГОПОЛУЧЧЯ**

Дубровська Ю.О.353

**ОСОБЛИВОСТІ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ ПСИХОЛОГА В
КОНТЕКСТІ ПСИХОЛОГІЇ**

Квасильчук М.О.355

**ПРИЧИНИ ВИНИКНЕННЯ СУЇЦИДАЛЬНОЇ ПОВЕДІНКИ В
ЮНАЦЬКОМУ ВІЦІ**

Іжикевич І.А.359

**САМООЦІНКА ЯК ЧИННИК ПОДОЛАННЯ КРИЗОВОГО СТАНУ У
МОЛОДІ**

Миронова Т.О., Ситнік С.В.362

**ВПЛИВ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ НА ПСИХОЛОГІЧНИЙ СТАН
СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ**

Хекоян Е.А.366

ОСОБЛИВОСТІ ПОДРУЖНИХ КОНФЛІКТІВ ТА ЇХ ПСИХОКОРЕКЦІЯ

Яровенко Ж.О.369

4. Phillips D, Fawns R, Hayes B. From personal reflection to social positioning: the development of a transformational model of professional education in midwifery. *Nurs Inq.* 2002; 9(4): Pp. 239-49.

СПРИЙНЯТТЯ СЕНСУ КАЗОК ЯК ПІДГРУНТЯ МОРАЛЬНИХ НАВИЧОК У ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Ткаченко А.А., Сидоріна О.В.

Комунальний заклад «Прилуцький гуманітарно-педагогічний фаховий коледж ім. І.Я. Франка»

(м. Прилуки, Чернігівська обл.)

На думку багатьох сучасних психологів, молодший дошкільний вік є ідеальним для прищеплення моральних навичок та зразків етичної поведінки. Саме в цей період починає формуватись дитяча особистість. Цей процес тісно пов'язаний з розвитком емоційно-вольової сфери, із формуванням інтересів та мотивів поведінки, на яку впливають взаємини з дорослими. Важливим новоутворенням цього періоду є довільна поведінка, яка опосередкована нормами та правилами.

Джерелом емоційних переживань дитини є її діяльність, спілкування з світом, що її оточує. Важливе значення у формуванні моральних почуттів мають дитячі уявлення про взірці, що варті наслідування, які дозволяють передбачати емоційні наслідки власної поведінки: позитивні чи негативні. Дитина гостро переживає як невдачі, так і задоволення від подолання перешкод і труднощів. Таким чином, молодший дошкільний вік – це вже повноцінна маленька особистість, яка вчиться адаптуватися до будь-яких обставин та до будь-якого середовища.

У своїй праці «Емоційний інтелект у дитини» сучасний психолог Джон Готтман зазначає, що казка є «відмінним засобом емоційного виховання». Коли малюк слухає казку, у нього акцентується уява, формується образне мислення, що сприяє виникненню сильних емоцій та відчуттів щодо почутих подій. Процес сприйняття казки відбувається поступово, дитина з радістю і цікавістю занурюється в уявний нереальний світ, активно діє в ньому, творчо його перетворює, сприймає все, що відбувається, як реальні події, співпереживає персонажам. Дошкільник подумки бачить образи героїв, разом із ними переживає сюжет, тож починає вболівати за них, співчувати, радіти, відчувати відразу, страх чи гнів. Завдяки казці дитина пізнає світ не тільки розумом, а й серцем. Вона відгукується на події та явища навколишнього світу, показує своє ставлення до добра і зла. Без казки немає в дитини ні мрії, ні чарівної країни, де збуваються всі бажання. Таким чином, читання казок дітям – це процес, що залишає помітний та позитивний відбиток у психіці дитини, тому виступає потужним засобом для виховання позитивних рис характеру в молодших дошкільників.

Як зазначають психологи, від двох до п'яти років поступово здатність дитини образно уявляти та фантазувати, таким чином мозок малюка готовий до сприйняття чарівних казок. Діти вже дуже добре розуміють задум героя, якщо він проявляється безпосередньо в дії. У казках, де завдання героя дається в заборонах та даються вказівки іншим героям, діти чотирьох років легко

виділяють задум ворога. Наприклад, мати козенят показує козеняткам, як вовк буде їх викликати, щоб вони не йшли на цю хитрість. Ті повторення основної дії, які часто зустрічаються в одних і тих самих казках полегшують дітям розуміння внутрішнього змісту. Саме повтори, прості та зрозумілі слова, внутрішній ритм казки робить її доступною для розуміння та сприйняття.

Народжена фольклором, насичена містким педагогічним змістом, казка несе в собі позитивний приклад етичного ідеалу. Вона не навантажує дитину складними міркуваннями, тому її мова доступна малечі. Казка не дає дитині прямих настанов, які їй так не подобаються, а життєво важлива інформація засвоюється малечею сама собою, непомітно [1].

Крім того, казки пропонують модель вирішення складних життєвих ситуацій та готовий приклад поведінки. При цьому вони залишають малюку можливість самостійно осмислити ситуацію. Дитина повинна навчитися бачити за казковим сюжетом та героями протидію сил добра і зла, моральний зміст, мудру настанову. Казка об'єднує мову дорослих і дітей. Мовою казки дорослий може розмовляти з душею дитини і вона розуміє. Казка звернена до чистого внутрішнього світу дитини. В ній розповідається про головні людські цінності: істину й любов, достоїнство і віру, добро та зло. Через казку дається головна духовна інформація. Як зазначає Лисенко Н.В., казка є «цінним інструментом розвитку морально здорової особистості дошкільника» [2, с. 361].

Діти, слухаючи казку, як правило, обирають для наслідування або співпереживання позитивного героя, що їм особливо сподобався. Важливо не тільки розповісти казку дітям, а й докладно обговорити сюжет, характери та вчинки героїв, щоб дитина зрозуміла причини їх дій. Це дає можливість дошкільнику вчитись співпереживати, сприймати серцем події з життя улюблених героїв.

Під час читання казки важливо донести до дітей переживання героя, передати їм своє ставлення до ситуацій, дій, персонажів, які описуються, і головне, передати свої почуття. Тут допоможуть і міміка, і жест, і голос, і поза, і погляд на дітей (те «невербальне спілкування», що «читається» дітьми з обличчя педагога й відбиває його переживання). Крім цього, слід обговорити з малюком ілюстрації до казки.

Таким чином, сприйняття дітьми молодшого дошкільного віку сенсу казок є вагомим основою до формування морально-етичних навичок, а зазначені вище умови налаштовують на взаєморозуміння дорослих і дітей. Так будується ціла система емоцій, відчуттів, спілкування з навколишнім світом і, як наслідок, формуються позитивні риси характеру дитини.

Література

1. Богуш А.М., Лисенко Н.В. Українське народознавство в дошкільному закладі. Навч. посібник. Київ: Вища школа. 2002. 407 с.
2. Лисенко Н.В. Етнопедагогіка дитинства: навчально-методичний посібник. Київ: Видавничий дім «Слово», 2011. 720 с.